

เทศน์เช้า วันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๕

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดสันติธรรมาราม ต.คลองตากต อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

งานของโลก ! โลกคืองานสืบทอด งานของโลกเป็นงานการสืบทอด เวลาพระพุทฺธงค์
ไปก็เป็นงานเหมือนกัน งานของพระคือการเดินพุทฺธงค์ เดินพุทฺธงค์มันใช้รูปร่างกายเดิน
การเดินพุทฺธงค์ การพยายามแสวงหาสัจธรรม เหนื่อยมาก ! ความพระพุทฺธงค์ ความเหนื่อย
อ่อนของใจ ต้องใช้พลังงาน

แต่ใช้ขนาดไหนก็แล้วแต่ การเดินพุทฺธงค์นี้ เดินพุทฺธงค์เพื่อจะเอาใจ เดินพุทฺธงค์เพื่อ
จะรักษาใจ เพื่อจะหาใจของตัวเองให้เจอ ใช้รูปแบบของข้างนอกเดินพุทฺธงค์ งานของโลก
ถ้างานของโลกไม่มีวันที่สิ้นสุด โลกนี้เจริญเติบโต โลกนี้เจริญขึ้นมาขนาดไหน ต้องทำ
สืบทอดไป เรื่องของโลกเป็นงานการสร้างโลก สร้างตลอดไป

แต่เรื่องของธรรม มันสร้างแล้ว มันจะจบสิ้นกัน ถ้าเรื่องของธรรมมันจะจบสิ้น
ขบวนการ การทำแล้วมันจะจบสิ้นได้ แต่มันจะจบสิ้นไป

เรื่องของโลกเห็นไหม การทำงานทุกๆ อย่าง มันต้องมีความคิดเริ่มต้น ความคิด
เริ่มต้นก็เริ่มมาจากใจ ใจคิดเริ่มต้นอยากจะทำอะไร นักวิทยาศาสตร์การคิดค้นคว้าต่างๆ
ก็คิดออกมาจากใจ คิดค้นคว้าแล้ว คิดออกไปแล้ว ให้เป็นวัตถุขึ้นมาเหมือนกัน

อันนี้ก็เหมือนกัน ถ้าคิดว่าเรื่องของโลก อารมณ์ความคิดมันก็เป็นโลกอยู่ ถ้ายัง
เป็นโลกอยู่ มันก็ยังสร้างโลกไป

ถ้าการปฏิบัติธรรม.. ปฏิบัติธรรมแล้วคิดว่าเป็นธรรม แต่คิดเป็นธรรมแล้ว
สิ้นสุดขบวนการแล้ว จบสิ้นแล้วยังเป็นเรื่องของโลกๆ ออกไปเรื่องของโลกเขา มันจะ
เป็นธรรมไปได้อย่างไร เรื่องของธรรมเป็นเรื่องของการจบสิ้นออกไป

การจบสิ้นเป็นอนัตตา เกิดขึ้น.. ตั้งอยู่.. แล้วดับไป ไม่มีสิ่งใดๆ เป็นที่อาศัยได้เลย
แต่ ! แต่มีอีกอันหนึ่ง ความรู้แจ้งใจ ความรู้แจ้ง รู้สิ่งนั้นแล้วปล่อยวางสิ่งนั้น สิ่งที่ว่า

ฟังพาก็ไม่ได้ กลับเป็นสิ่งที่ฟังพาก็ได้ ใจจะมีความอบอุ่นมาก ใจจะมีความรู้เท่าทัน...
รู้เท่าทันความคิดของโลก รู้เท่าทันความคิดของชั้น

ชั้นเป็นความคิดข้างนอก ความคิดข้างนอกเป็นเรื่องของโลก แล้วคิดอย่างนี้แล้ว
ก็ออกไปข้างนอก สร้างโลกออกไป แล้วเราก็หยุดมา มีศีล สมาธิ ปัญญา ไม่ไปยุ่งกับ
เรื่องของโลกเขา ให้มายุ่งเรื่องโลกของตัวเอง

โลกของวิญญูะไง ! วิญญูะวน ความคิดของโลกเป็นวิญญูะวน แล้วใจนี้ก็หมุนเวียน
ไปในวิญญูะวนนั้น แล้วพยายามทำความสงบของโลกขึ้นมา ให้เข้ามาทำงานของธรรม
ถ้ารู้คงก็ไป รุดงค์เพื่อหาใจของตัวเอง ถ้าจับใจของตัวเองได้ จับเรื่องของโลก เรื่องของ
มนุษย์สมบัตินะ

การเกิดมานี้ จิตปฏิสนธิในวิญญาณ วิญญาณปฏิสนธิเกิดในครรภ์ของมารดา ได้
ชั้น ๕ ขึ้นมา ได้ธาตุ ๔ ชั้น ๕ มา เรื่องของชั้น ๕ มันเป็นเรื่องของโลก ถ้าเป็นเรื่อง
ของโลกเป็นโลกียะ เป็นความคิดของโลกเขา ถ้าเป็นโลกุตตระ มันต้องทำความสงบของ
ใจเข้ามา

โลกของธาตุหัตถ์เป็นอย่างหนึ่ง ในการสร้างโลกของเขา โลกของพระมันเป็น
ความคิดภายใน ถ้าชำระโลกความคิดภายในได้ พยายามจะสงบความคิดภายใน ความคิด
ที่เป็นโลก ความคิดที่คิดเหมือนโลกเขา โยมคิดยังไง พระก็คิดอย่างนั้น ในเมื่อบวชมา
มันบวชเฉพาะร่างกาย มันยังไม่ได้บวชจิตใจ

การสร้างตนเอง คือ การพิจารณาตนเอง การทำตนนี้เป็นการบวชใจของตนเอง
ใจของตัวเองพยายามบวชเข้ามา พยายามทำความสงบของใจเข้ามา เพื่อยับยั้งความคิด
ของโลกให้ได้ ถ้ายับยั้งความคิดของโลกได้นี้ ชั้นมันสงบตัวเข้ามา มันก็จะป็นเนื้อของ
ใจ

ถ้าเป็นเนื้อของใจ ความคิดสงบเห็นใหม่ ความสงบของใจ ไม่คิดอะไรเลย แล้ว
มันทำงานไม่ได้ อปปานาสมาธิใจสงบมาก แต่ทำงานไม่ได้ ต้องขออนออกมา ถอนออกมา
แล้วใช้ชั้น ชั้นอันนี้มันเป็นเรื่องของธรรม แต่อาศัยเรื่องของโลกเหมือนกัน อาศัยวัตถุ
ของโลก แต่ทำงานของธรรม

ทำงานของธรรม คือ มีสมาธิคคิเลสไว้ พอกคิเลสไว้ มันมีปัญญาออกทำงานได้ ถ้าออกทำงานได้ ทำงานอย่างนี้ไปจะเป็นเรื่องของธรรม ทำบ่อยๆ เข้า มันก็จะป็นสัญญา ความเป็นสัญญามันก็เป็นเรื่องของโลกอีกแล้ว ต้องทำความสงบของมัน เห็นไหม ความสงบนี้มันถึงเป็นความต้องใช้ไปทุกแง่ ทุกขบวนการของความสงบ เพราะมันเป็นสัมมาสมาธิ เป็นมรรคองค์ที่ ๘ เห็นไหม ในมัคคะอัศจรรย์ ทางอันเอก ทางเลือกของมรรค

มรรคคือเรื่องความเพียรภายใน การจะละพ้นออกไปจากกิเลสได้ มันเป็นทางอันเอกเท่านั้น มรรคเท่านั้นจะทำมันได้ แต่ก็ต้องแสวงหา นี่มันทุกข์มันทุกข์ตรงนี้ !

การแสวงหา ถ้ามันอยู่เฉยๆ กิเลสมันพองตัว มันพยายามจะมีอำนาจเหนือเรา เราต้องออกวิเวก.. ออกไปที่วิเวกที่ควรแก่การงาน งานที่ไหน... ที่ในป่าช้า ในที่ป่ารกชัฏ ในที่เดียว ในที่ไม่มีใครต้องการ

พระแสวงหาสิ่งนั้นเพราะอะไร เพราะเข้าไปสิ่งนั้นแล้วใจมันจะวุ่นมาก ใจเรานี่เราไม่เห็นหรอก เพราะอะไร เพราะเราอยู่ด้วยกัน เรามีพึ่งพาอาศัยกันได้ อยู่ในที่สะดวกปลอดภัย แล้วมันนอนใจ ถ้าออกไปที่วิเวก ออกไปที่สงัด ออกไปที่น่าเกรงกลัว ใจมันจะแสดงตัวของมันเอง มันจะกลัว มันจะอะไรของมันขึ้นมา

นั่น ! แสวงหาสิ่งนั้นเป็นที่ทำงาน การแสวงหาที่ทำงานเห็นไหม งานของพระมันถึงหนักหนาสาหัสสาครรจ์ ถ้าทำตามความเป็นจริงนะ ถ้าทำไม่เป็นความจริงการศึกษาเล่าเรียนนี้ การได้บวชมา มันเป็นการบวชมาโดยสมมุติ จตุตถกรรม สมมุติโดยสงฆ์ เป็นสงฆ์ตามความสมมุติ เป็นสงฆ์โดยตามความเป็นจริง เห็นไหม สงฆ์สมมุติ !

แล้วสงฆ์ที่เกิดขึ้นมาจากใจ พระข้างนอก พระข้างใน ถ้าพระข้างนอกสร้างพระข้างในได้ วิธีการสร้างนั้นต้องถูกต้อง ถ้าวิธีการสร้างไม่ถูกต้อง มันเป็นพระโดยอุปาทาน ความเป็นพระโดยอุปาทานนี้ จะไม่เข้าใจวิธีการของกิเลสว่า มันชำระไปได้ยังไง มันจะสงบตัวอย่างไร มันอาศัยความสงบตัวไหม จะไม่เห็นคุณค่าไ้

คนเห็นคุณค่านะ คนทำธุรกิจต้องเห็นคุณค่าของทุนก่อน เรามีต้นทุน เราถึงทำธุรกิจได้ ถ้าเราไม่มีต้นทุนเลย เรามีแต่ความคิดเห็นไหม เพื่อฝัน.. ความคิดเพื่อฝันว่าเรา

จะทำสิ่งนั้น ทำสิ่งนี้ มีเพื่อฝันไป... ความเพื่อฝันนั้น มันก็คิดเป็นอารมณ์ไป แต่มันไม่สมกับการประกอบธุรกิจขึ้นมาได้ เพราะไม่มีทุนรอน

อันนี้ก็เหมือนกัน ถ้าเราไม่ทำความสงบของใจ ไปดูถูกว่าสัมมาสมาธิ ทำความสงบของใจนี้ เป็นสิ่งที่ว่ามันมีอยู่แล้ว เราใช้ปัญญาไปเลย ปัญญาเป็นการชำระกิเลสถูกต้อง ! สัมมาสมาธิ สมาธิไม่สามารถชำระกิเลสได้

แต่ถ้าเราไม่ให้กิเลสสงบตัวลงก่อน เราคิดโดยปัญญาอันเดิมนั้น ปัญญาอันเดิมนั้นมันจะเป็นโลกียะ มันเป็นความคิดของโลกของเรา โลกของเราไม่ใช่โลกของคนอื่นนะ โลกคือหมู่สัตว์ โลกคือบุคคลใด บุคคลนี้เป็นโลก ธาตุ ๔ ดิน น้ำ ลม ไฟ

ในร่างกายเราก็มีธาตุ ๔ ดิน น้ำ ลม ไฟ มีชั้นที่เป็นมนุษย์ขึ้นมา มันเป็นความคิดของโลกียะ คือเรื่องของโลก โลกของเรา ไม่ใช่เรื่องโลกภายนอก เรื่องโลกภายนอกมันเรื่องของคนอื่น เป็นเรื่องของคนอื่นที่ให้ความคติจินนินทาของเรานี้ มันให้แค่โลกธรรม ๘

แต่โลกของเราเองเป็นโลกของความทุกข์ยาก เราทุกข์ ! เราทุกข์จากภายใน เราแก้ของเรา เราแก้เรื่องโลกของเราเห็นไหม นี่เรื่องของโลก กับเรื่องของเรา เรื่องของวิญญูะไร แล้วมันปลดเปลื้องวิญญูะ ทั้งวิญญูะไว้ เก้อๆ เจินๆ วิญญูะนี้ทำลายไม่ได้ วิญญูะนี้เป็นธรรมชาติอันหนึ่งที่คงที่คงวาอยู่อย่างนั้น เพียงแต่จิตวิญญูะอันนี้หมุนเวียนไปในวิญญูะ

การเกิดการตายหมุนเวียนไป เราปลดเปลื้องโลก ปลดเปลื้องเรื่องของวิญญูะ เป็นวิวิญญูะ ไม่มีวิญญูะเรื่องของโลกก็เป็นเรื่องของโลกอยู่อย่างนั้น เรื่องของภพชาติก็เป็นเรื่องของภพชาติอยู่อย่างนั้น แต่ไอ้เรื่องของใจมันพ้นออกไปจากใจ นี่การปฏิบัติธรรมสมควรแก่การปฏิบัติธรรม ถ้าสมควรแก่ธรรม มันจะเห็นความสงบ เห็นคุณค่าการเก็บหอมรอมริบไหม

อาจารย์เล่าให้ฟังว่า หลวงปู่มั่นจะเก็บหอมรอมริบทุกอย่าง อะไรที่เป็นคุณประโยชน์จะเก็บหอมรอมริบ เพราะอะไร เพราะการเก็บหอมรอมริบมันเห็นตั้งแต่เรื่องหยาบๆ ขึ้นมา

ศีล สมาธิ ปัญญา ถ้าไม่มีศีล ไม่มีความสงบของใจ มันจะมีความยับยั้งชั่งใจได้อย่างไร ไปเปิดทางโล่งให้กิเลสมันออก กิเลสมันจะพุ่งออกไปตลอด ถ้าเราไม่สกัดทางมัน ถ้าเราสกัดทางมัน สกัดด้วยศีล ออกมากระทบร่างกาย ออกมาแล้วความคิดมันคิดไปแล้วนี่ มันเป็นอธิศีล

ถ้าศีลธรรมดาแล้ว มันเป็นความปกติของใจ ศีลจากภายนอก ศีลจากร่างกาย ไม่ทำความผิดปาดิปาตาเรื่องของร่างกายที่มันจะไปกระทบกับภายนอก เรายับยั้งสิ่งนั้นเข้ามา มันก็เข้ามาชั้นหนึ่ง ยับยั้งความคิดของใจ อธิศีล คือ จิตมโนกรรม ความคิดที่จะสร้างกรรมนั้นมันก็เป็นกรรม ความคิดสร้างกรรมขึ้นมานี้ มันก็เป็นกรรมออกไปข้างนอก

ศีลจากภายใน ความมีศีลมันจะคล้องจองกับความป็นสมาธิ จิตสงบตั้งมั่น จิตไม่มีความคิด ถึงมีความคิดก็คิดในบุญกุศล คิดในความถูกต้อง นั่นมันจะเป็นธรรมอย่างหายาๆ ที่ว่าถือศีล ต้องมีปัญหา มีปัญหาอย่างนี้ไง มีปัญหาใคร่ครวญตัวเอง ย้อนกลับเข้ามาเรื่องของธรรม

ถ้าเรื่องของธรรมมันชนะโลก ชนะตนเอง ถ้าชนะตนเองได้คือชนะโลก ถ้าชนะตนเองไม่ได้คือแพ้โลก เพราะโลกเราแพ้จากใจก่อน แพ้จากค้นหาความทะยานอยากของเราก่อน แพ้จากความต้องการของเราก่อน เราแสวงหาความทะยานอยากของเราแล้วเราแพ้ตัวเอง แล้วก็วิ่งออกไปเอาข้างนอก

โลกภายใน ! โลกของเรา ธรรมให้ชำระที่โลกนี้ ถึงว่าเป็นปัจจุตัง รู้เฉพาะตน “อิตตาหิ อิตตโน นาโถ ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน” ตนต้องจำกัดกิเลสของตนเท่านั้น องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นผู้ชี้ทาง เป็นผู้บอกทางไว้ ให้เราก้าวเดินตามไป.. ก้าวเดินตามไป แต่การก้าวเดินไปข้างนอก ก้าวเดินแล้วมันจะได้ระยะทางเข้ามา นั่นละ ที่ว่าเวลาปฏิบัติธรรมแล้ว เราไม่เห็นจะได้ประโยชน์อะไรขึ้นมา

การสละออกต่างหาก การก้าวเดินของโลก การก้าวเดินไปบนถนน มันได้ระยะทางเป็นไมล์ เป็นกิโลไป แต่การก้าวเดินของใจ ความสงบของใจ การละวาง การปล่อย การละวาง การก้าวเดินเข้าไปภายใน

การก้าวเดิน ถ้าจิตมันไม่ก้าวเดิน จิตมันหมักหมมอยู่กับความคิดเดิม น้ำเน่า ! น้ำเน่า ! สิ่งที่อยู่ในน้ำเน่านั้นมันจะไม่ใช่ประโยชน์เลย แล้วเอาไปรดต้นไม้ ก็จะไม่ได้รับประโยชน์ตรงนั้น

ถ้าน้ำมันยังเคลื่อนไหวอยู่ น้ำบริสุทธิ์มันจะเป็นประโยชน์กับสัตว์ น้ำเป็นประโยชน์กับเรา จิตที่สงบ ! ถ้ามันหมักหมมอยู่มันก็คือน้ำเน่า ถ้ามันก้าวเดิน มันก็หมุนเวียนของมัน

สัมมาสมาธิมีความรู้สึกรู้ตัวอยู่ ไม่ใช่ภวังค์ ! ถ้าภวังค์มันตกภวังค์ มันหายไปนะ นั่นนะน้ำเน่า แล้วมันจะไม่ได้ประโยชน์กับใคร มันจะเป็นพรหมลูกฟัก แต่ถ้าเป็นสัมมาสมาธิ มันจะมีความรู้สึกรู้ตัวตลอดเวลา เหมือนกับมันเคลื่อนไหวอยู่

มันเคลื่อนไหวอยู่ มันเป็นสัมมาสมาธิ มันสามารถจะเป็นประโยชน์ขึ้นมาได้ นั่นนะอธิศีลเกิดประโยชน์จากตรงนั้น แล้วจะมีอานาจาสนาอีกขั้นตอนหนึ่ง คือการยกขึ้นวิปัสสนา สติปัฏฐาน ๔ ถ้าใครเห็น กาย เวทนา จิต ธรรม นั่นละวิปัสสนาเกิดจากงานชอบ

ถ้างานชอบมันจะเป็นวิปัสสนาไปได้ แต่ถ้างานไม่ชอบมันเป็นแค่สมถะ ความเป็นสมถะมันรักษาความสงบของใจได้เท่านั้น แล้วก็แว้งว้างออกไปขนาดไหน มันเป็นขึ้นของสมถะ เป็นความเห็นของสมถะ ไม่ใช่ความเห็นของปัญญา นี่ปัญญาฆ่ากิเลส ฆ่าตรงนี้ไง เพราะกิเลสมันอาศัยกายกับใจเป็นที่อยู่อาศัย

สติปัฏฐาน ๔ คือ เรื่องของกายกับใจ แล้วเราวิปัสสนามัน เราใคร่ครวญมันเข้าไป นั่นนะ พระออกหาธุตงค์ก็ธุตงค์หาใจของตัวเอง งานของการประพฤติปฏิบัติ กิริยาภายนอกนี้เป็นเรื่องของโลก โลกมันเกิดมาอย่างนั้น เราได้ธาตุ ๔ ชั้น ๕ มาจากการสะสม จากบุญกุศลของเรา ได้เกิดเป็นมนุษย์สมบัติ

มนุษย์สมบัติมีกายกับใจ แล้วได้ฟังธรรม ได้เชื่อธรรม ได้ศึกษาธรรม แล้วออกค้นคว้าหา... ออกค้นคว้าหา

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า มีพระโมคคัลลานะเป็นพยาน พระโมคคัลลานะนี้ไปสวรรค์ไปชั้นไหน องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอก “จริง ! จริง !” โดยตลอด สิ่งนั้นมีอยู่แต่ไม่มีพยานยืนยัน องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็เทศนาว่าการแต่ไม่พูดชัดเจน แต่ถ้ามีพยานยืนยัน สิ่งนั้นจริง.. สิ่งนั้นจริง

อันนี้ก็เหมือนกัน เราประพฤติปฏิบัติเพื่อค้นหาใจของเรา ถ้าเราจับใจของเราได้ เราวิปัสสนาใจของเราได้ เราจะเป็นพยานกับธรรมะ ว่าธรรมนี้มีจริง องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสไว้จริง แล้วมันก็จริงในหัวใจเรา ถ้าจริงในหัวใจเรา เราสามารถสื่อความหมาย เราสามารถบอกลักษณะ วิธีการ ขณะของจิตที่มันเป็นไป จิตที่มันพลิกจากปุณฺณชนเป็นพระอรินฺยบุคคล (เทพสิ้นสุดเพียงเท่านั้น)